

Lovforslag nr. L 7. Fremsat den 6. oktober 1993 af landbrugsministeren (Bjørn Westh)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m.

(Fortsættelse af iværksat frikommuneforsøg om Den sønderjyske Jordfond)

§ 1

I lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lov-bekendtgørelse nr. 470 af 22. juni 1990 som ændret ved lov nr. 380 af 6. juni 1991 og lov nr. 741 af 7. november 1991, foretages følgende ændringer:

1. Titlen affattes således: »Lov om statens fremskaffelse af jord til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordkøbsloven)«.

2. I § 20, stk. 3, nr. 1, ændres »jf. loven om by- og landzoner,« til: »jf. lov om planlægning,«.

3. I § 30 a, stk. 1, indsættes efter »amtskommunale myndigheder,«: »Den sønderjyske Jordfond,«.

4. Efter § 30 a, stk. 1, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser for udøvelsen af bemyndigelse efter stk. 1. Bestemmelser for Den sønderjyske Jordfond kan fastsættes ved bekendtgørelse af godkendelsen af et af Sønderjyllands Amtsråd vedtaget regulativ. Landbrugsministeren kan bemyndige Jordbrugsdirektoratet til at forestå sekretariatsvirksomheden for Den sønderjyske Jordfond. Sønderjyllands Amtskommune og kommunerne i amtet kan yde bidrag til Den sønderjyske Jordfond.«
Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

5. I § 30 a, stk. 2, der bliver stk. 3, affattes 1. pkt. således:

»Klage over afgørelse truffet efter bemyndigelse af de i stk. 1 nævnte myndigheder m.v. kan indgives til landbrugsministeren, jf. dog stk. 4.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1994.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget er en konsekvens af, at lovgrundlaget i frikommuneloven for forsøget Den sønderjyske Jordfond forventes at bortfalde ved udgangen af 1993.

I henhold til frikommuneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1224 af 18. december 1992, som senest ændret ved lov nr. 208 af 28. april 1993, er oprettet et frikommuneforsøg med fravigelse af jordkøbsloven.

Sønderjyllands Amtskommune har i samarbejde med kommuner i amtet oprettet Den sønderjyske Jordfond, som på nærmere vilkår har fået beføjelser efter jordkøbsloven. Der henvises til lovforslag nr. L 255 i 1991-92 og Folketingets forhandlinger spalte 8589-8604, 9663 og 9748-9749.

Forsøget er iværksat ved landbrugsministerens godkendelse af Sønderjyllands Amtskommunes friamtsregulativ den 28. august 1992 og amtsrådets endelige tiltrædelse af vedtægterne den 5. april 1993. Forsøget er planlagt at vare 10 år. I bemærkningerne til frikommunelovændringsforslaget er derfor anført, at der vil blive søgt tilvejebragt hjemmel til fuldførelse af forsøget inden ophøret af lovgrundlaget i frikommuneloven.

Det er hensigten at fortsætte forsøget ud fra regler, der svarer til de allerede fastsatte regler i Sønderjyllands Amtskommunes friamtsregulativ nr. 19, jf. bekendtgørelse nr. 751 af 28. august 1992 om godkendelse af regulativet. Der vil dog være mulighed for mindre justeringer, hvis evalueringen af de foreløbige forsøgsresultater i efteråret 1993 skulle vise behov for det.

Baggrunden for det iværksatte forsøg er, at der særligt i Sønderjylland af historiske grunde er behov for jordfordelinger til forbedring af landbrugserhvervets arronderingsmæssige forhold. Landboreformerne, der blev gennemført i kongeriget fra slutningen af 1700-tallet, blev ikke gennemført tilsvarende systematisk i hertugdømmerne.

Den sønderjyske Jordfond skal købe og sælge landbrugs- og naturarealer i Sønderjyllands Amt. Salget skal fortrinsvis ske ved jordfordelinger til for-

bedring af landbrugserhvervets arronderingsmæssige forhold samt i forbindelse med naturgenopretning, skovrejsning, byudvikling m.v. Jordfonden skal ikke være permanent arealbesidder, men forudsættes at afhænde arealerne hurtigst muligt, normalt inden for få år.

Jordfonden skal ikke selv foretage byudvikling, naturgenopretning m.v., men hjælpe offentlige myndigheder med gennemførelse af projekter.

Naturhensyn skal indgå i fondens virke. F.eks. kan fonden i forbindelse med jordfordelinger samle marginale jorder og områder beskyttet af naturbeskyttelsesloven med henblik på at sikre pleje af disse arealer som led i den jordbrugsmæssige drift.

Ifølge bemærkningerne til forslaget til frikommuneloven er det hensigten, at fondens kapital på 20 millioner opbygges over ca. 4 år ved indskud fra amtskommunen og de deltagende kommuner samt evt. andre bidragydere. En del af dette indskud gives med hjemmel i frikommuneloven, og yderligere indskud inden for den forudsatte maksimale ramme skal kunne gives efter reglerne for fortsættelsen af forsøget. Ved afvikling af fonden skal formuen bruges inden for gældende lovgivning til fremskaffelse af rekreative arealer i offentligt eje, til fremme af Sønderjyllands landbrugserhverv eller almenvættet i øvrigt i Sønderjylland.

Fonden er oprettet af Sønderjyllands Amtskommune i samarbejde med kommuner i amtet efter principperne i fondslovgivningen, hvilket blandt andet indebærer, at fondens bestyrelse er uafhængig af de organisationer m.v., der udpeger repræsentanter til bestyrelsen. Fondens bestyrelse har fem medlemmer, der er udpeget af Sønderjyllands Amtskommune, De samvirkende sønderjyske Husmandsforeninger, Fælleslandboforeningen for Nordslesvig og en repræsentant for miljøinteresserne udpeget af amtskommunen samt et medlem udpeget af de deltagende kommuner.

Det løbende tilsyn med fonden, herunder det regnskabsmæssige, føres af amtskommunen og de deltagende kommuner. Fonden er efter ansøgning til fondsmyndigheden undtaget fra fondsloven (jf. § 1,

stk. 3 i lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger som ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991). Herved opnås bl.a., at fondsmyndigheden ikke skal godkende fondens løbende jordkøb.

Eventuelle ændringer i fondens vedtægter skal godkendes af amtskommunen, de deltagende kommuner og Justitsministeriet. De skal tillige tilsendes Landbrugsministeriet med henblik på vurdering af, om fonden fortsat opfylder det fastlagte forsøgsformål.

Fonden får som efter frikommuneloven kompetence efter §§ 18, 27 og 28 i jordkøbsloven på nærmere vilkår. Fonden kan således erhverve landbrugsjord til forbedring af landbrugets arronderingsmæssige forhold og i særlige tilfælde af hensyn til bevarelse af landskabet eller det landbrugsmæssige miljø. Arealerne skal så vidt muligt anvendes til supplering af bestående jordbrug, med mindre der er grundlag for oprettelse af nye ejendomme eller for afhændelse til en offentlig myndighed. Fondens midlertidige arealbeholdning forudsættes bortforpagtet til landbrugsdrift. På arealerne kan fonden bl.a. udføre grundforbedringsarbejder, vandingsanlæg og læplantning samt skovrejsning på arealer, der er mindre egnede til landbrug og udlagt til skovrejsning i regionplanen.

Bemyndigelsen efter jordkøbsloven indebærer, at Den sønderjyske Jordfond kan købe hele landbrugs-ejendomme og landbrugsarealer uden tilladelse efter lov om landbrugsejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 504 af 17. juli 1989 (landbrugsloven).

Landbrugspligten forudsættes opretholdt på de erhvervede arealer, der skal bortforpagtes i overensstemmelse med landbrugslovens regler, indtil de afhændes. Indhentning af fornødne tilladelser efter landbrugsloven iverigt, herunder ved salg, følger de almindelige regler.

Reglerne i landbrugsloven forudsætter, at der på hver landbrugsejendom findes en beboelsesbygning. Når to ejendomme ejes og drives sammen, kan jordbrugskommissionen dog tillade, at bygningerne fraskilles denne ejendom samtidig med, at der lyses en deklaration på de to ejendomme om fælles ejerskab og drift, jf. lovens § 8, stk. 4. Uanset en sådan deklaration kan Den sønderjyske Jordfond erhverve en hvilken som helst af de to ejendomme, såvel som begge, uden tilladelse fra jordbrugskommissionen. Jordbrugskommissionen skal orienteres om den indgåede handel, dels for at kvittere deklarationen til aflysning på det erhvervede, dels for at sikre, at deklarationens bestemmelser i øvrigt opfyldes.

Erhvervelse af dele af landbrugsejendomme forudsætter, at der sker en udstykning af det pågældende areal. Udstykning af arealer til jordfonden skal

forelægges jordbrugskommissionen, hvis der for så vidt angår restejendommen (den del, Den sønderjyske Jordfond ikke erhverver) kræves tilladelse efter landbrugsloven.

Ved fondens salg af jord i forbindelse med en jordfordeling sikres handelsprisen på markedsniveau. Salg af fondens jord i øvrigt vil normalt skulle ske for højeste bud over et fastsat minimumsbeløb afgivet af en jordbruger, der opfylder landbrugslovens betingelser for erhvervelse. Der vil imidlertid være et vist spillerum, da formålet med virksomheden er at forbedre de arronderingsmæssige forhold i jordbruget. I forbindelse med magelæg til forbedring af de arronderingsmæssige forhold vil der således ikke blive krævet offentligt udbud.

I tilknytning til frikommuneforsøget har miljøministeren givet Sønderjyllands Amtskommune mulighed for at anvende midler fra fonden for frigørelses- og afståelsesafgift som lån og tilskud til Den sønderjyske Jordfond. Fondene for frigørelses- og afståelsesafgift er ophævet ved lov nr. 185 af 14. april 1993 om ændring af lov om planlægning, og midlerne i fondene er tilfaldet de respektive amtskommuner, men Sønderjyllands Amtskommune kan efter reglerne i dette lovforslag yde lån og tilskud til jordfonden.

Miljøministeren har endvidere som et frikommuneforsøg godkendt, at jordfonden fritages for kravet om landzonetilladelse i forbindelse med udstykninger, som foretages inden for fondens formål. Forsøget bortfalder den 31. december 1993, men det vil kunne søges forlænget efter planlovens forsøgsbestemmelse.

Jordkøbslovens § 30 a, stk. 2, hjemler klageadgang over afgørelser truffet af de myndigheder, der har bemyndigelser efter loven, og klageadgangen kan begrænses til klager over retlige spørgsmål. Muligheden i § 30 a, stk. 3 for at fastsætte regler om, at en afgørelse ikke kan påklages, gælder alene afgørelser truffet af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning eller en styrelse under Landbrugsministeriet og dermed ikke Den sønderjyske Jordfond. I frikommuneforsøget har landbrugsministeren benyttet jordkøbslovens hjemmel til at begrænse klageadgangen for Den sønderjyske Jordfonds afgørelser til retlige spørgsmål, og dette agtes videreført i fortsættelsen af forsøget.

Forsøgsperioden agtes fastsat til 10 år fra forsøgets start som frikommuneforsøg. Fonden skal udarbejde midtvejs- og trekvartvejsredegørelser for sin virksomhed, og forsøget evalueres af amtskommunen, de deltagende kommuner og landbrugsministeren.

I frikommuneforsøget er fastsat, at landbrugsministeren kan standse forsøget, hvis fonden ikke arbejder i overensstemmelse med forsøgsregulativet. Amtskommunen kan i forvejen standse sit eget frikommuneforsøg. I fuldførelsen af forsøget er det hensigten, at både landbrugsministeren og amtskommunen tilsvarende skal kunne standse forsøget.

Ved den sidste ændring af jordkøbsloven den 13. juni 1990 var man opmærksom på de særlige forhold i Sønderjylland. Den daværende jordfonds væsentligste aktivitet og hovedparten af de midlertidige arealbeholdninger var i Sønderjylland. I loven blev indføjet hjemmel til at uddelegere landbrugsministerens kompetence til bl.a. jordbrugskommissionerne og de kommunale og amtskommunale myndigheder. I bemærkningerne til lovforslaget anførtes: »Når den nye jordlovsadministration i medfør af landbrugsloven er gennemført og har haft en vis indkøringsperiode, vil det imidlertid blive taget op til overvejelse, om der er mulighed for en uddelegering af jordkøbsordningen til jordbrugskommissionen og amtskommunen, primært i Sønderjyllands amt.«

Resultaterne af forsøget med Den sønderjyske Jordfond vil indgå i disse overvejelser. Inden forsøgsperioden ophører, kan det i samarbejde med bl.a. amtskommunen og jordbrugskommissionen vurderes, om Den sønderjyske Jordfond kunne være egnet som længerevarende løsning. Spørgsmålet tages op inden udgangen af 2002.

Lovforslagets statsfinansielle og administrative konsekvenser.

Jordbrugsdirektoratets kontor i Tønder udøver sekretariatsvirksomhed for fonden som indtægtsdækket virksomhed. Kontoret udfører i forvejen jordfordelingsopgaver i Sønderjyllands amt og varetager statens opgaver efter jordkøbsloven. Jordbrugsdirektoratet har kompetence til indtægtsdækket virksomhed, når det drejer sig om bistand i henhold til jordfordelingsloven. Det skønnes, at den indtægtsdækkede virksomhed for Den sønderjyske Jordfond vil beløbe sig til ca. 500.000 kr årligt. Der budgetteres med en dækningsbidragsprocent på 40 samt et årsværksforbrug på 1,0. I indkøringsfasen budgetteres dog med 250.000 kr. årligt, svarende til et årsværksforbrug på 0,5.

Lovforslagets finansielle og administrative konsekvenser for primær- og amtskommuner.

Frikommuneloven giver amtskommunen og de deltagende kommuner adgang til at yde tilskud til fonden, og det er ved loven forudsat, at de kan yde op til 20 mio. kr over ca. 4 år. Kun en del af disse

indskud vil være ydet ved ophøret af lovgrundlaget i frikommuneloven. Yderligere indskud kan derfor gives i henhold til denne lov inden for den forudsatte ramme på 20 mio. kr.

Sønderjyllands Amtskommune og de deltagende kommuner skal føre tilsyn med fonden og evaluere forsøget.

Lovforslagets erhvervsøkonomiske og miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget skønnes at have en gavnlig virkning for landbrugserhvervet og for landskabet.

Høring

Lovforslaget har været forelagt Sønderjyllands Amtskommune, Kommuneforeningen i Sønderjyllands Amt, Amtrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, De danske Landboforeninger og Dansk Familielandbrug.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1.

Ved ændringen af loven d. 13. juni 1990 bortfaldt mulighederne for udlån. Ændring af lovens titel ændrer ikke ved de lån, der stadig løber. Loven har i daglig tale tidligere haft det nu misvisende navn »udlånsloven«, som hermed erstattes af »jordkøbsloven«.

Til § 1, nr. 2.

Ændringen er en teknisk rettelser som konsekvens af ændring af Miljøministeriets lovgivning, hvorefter by- og landzonereglerne er indføjet i planloven.

Til § 1, nr. 3.

Hjemmelen til forlængelse af forsøget med Den sønderjyske Jordfond foreslås tilvejebragt ved at udvide den række af myndigheder, landbrugsministeren ifølge lovens § 30 a, stk. 1, kan bemyndige til at udøve beføjelser efter loven, med Den sønderjyske Jordfond.

Til § 1, nr. 4.

Den sønderjyske Jordfond er ikke underlagt Landbrugsministerens instruktionsbeføjelser. Derfor giver lovforslaget landbrugsministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler for udøvelsen af givne bemyndigelser. Reglerne for Den sønderjyske Jordfond vil bl.a. kunne fastsættes i et regulativ godkendt

af landbrugsministeren med bekendtgørelse af godkendelsen, svarende til praksis ved det iværksatte frikommuneforsøg.

Ved frikommuneforsøget er det forudsat, at amtskommunen og de deltagende kommuner tilsammen kan yde indskud på op til 20 mio. kr til fonden. Det var hensigten, at disse beløb skulle fordeles over forsøgets første ca. 4 år. Fondens kapital er således ikke endeligt opbygget på det tidspunkt, hvor frikommuneregulativet afløses af et regulativ efter dette lovforslag, hvorfor lovforslaget giver mulighed for at amtskommunen og de deltagende kommuner kan yde yderligere tilskud. Det er ikke hensigten at øge den samlede maksimale tilskudsramme på de 20 mio. kr i løbet af forsøgsperioden.

I henhold til frikommuneforsøget udfører Jordbrugsdirektoratets kontor i Tønder sekretariatsvirksomheden for Den sønderjyske Jordfond. Lovforslaget giver mulighed for fortsættelse af dette.

Til § 1, nr. 5.

Ændringen er redaktionel.

Til § 2.

Loven foreslås at træde i kraft 1. januar 1994, samtidig med at lovgrundlaget i frikommuneloven forventes at bortfalde.

Bilag

I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget

1. Titlen affattes således: »Lov om statens fremskaffelse af jord til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordkøbsloven)«.

Lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m.

2. I § 20, stk. 3, nr. 1, ændres »jf. loven om by- og landzoner,« til: »jf. lov om planlægning,«.

§ 20. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Forkøbsretten gælder ved enhver erhvervelse af ejendommen eller en del af den. Forkøbsretten kommer dog ikke til anvendelse,

- 1) når den overvejende del af ejendommen ikke er beliggende i landzone, jf. loven om by- og landzoner,
- 2) når erhververen er staten eller en kommune,
- 3) når ejendommen erhverves af en person ved arv, ved overtagelse til hensidten i uskiftet bo eller ved deling af fællesbo, eller
- 4) når erhververen er den hidtidige ejers ægtefælle eller er beslægtet eller besvogret med den hidtidige ejer i op- eller nedstigende linje eller i hans sidelinje så nær som søskende eller disses børn.

Stk. 4. ---

3. I § 30 a, stk. 1, indsættes efter »amtskommunale myndigheder,«: »Den sønderjyske Jordfond,«.

4. Efter § 30 a, stk. 1, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser for udøvelsen af bemyndigelse efter stk. 1. Bestemmelser for Den

sønderjyske Jordfond kan fastsættes ved bekendtgørelse af godkendelsen af et af Sønderjyllands Amtsråd vedtaget regulativ. Landbrugsministeren kan bemyndige Jordbrugsdirektoratet til at forestå sekretariatsvirksomheden for Den sønderjyske Jordfond. Sønderjyllands Amtskommune og kommunerne i amtet kan yde bidrag til Den sønderjyske Jordfond.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

5. I § 30 a, stk. 2, der bliver stk. 3, affattes 1. pkt. således:

»Klage over afgørelse truffet efter bemyndigelse af de i stk. 1 nævnte myndigheder m.v. kan indgives til landbrugsministeren, jf. dog stk. 4.«

§ 30 a. Landbrugsministeren kan bemyndige jordbrugskommissionerne, de kommunale og amtskommunale myndigheder, Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning samt Jordbrugsdirektoratet eller anden styrelse under Landbrugsministeriet til at udøve beføjelser efter denne lov eller efter bestemmelser fastsat efter loven.

Stk. 2. Klage over de i stk. 1 nævnte myndigheds afgørelse efter bemyndigelse kan indgives til landbrugsministeren, jf. dog stk. 3. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter der alene kan klages over retlige spørgsmål.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan henlægge sin beføjelse til at træffe afgørelse i klagesager til en styrelse under Landbrugsministeriet. Landbrugsministeren kan fastsætte regler, hvorefter afgørelser truffet af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning eller en styrelse under Landbrugsministeriet ikke kan påklages.